

1950 Sonrası Isparta Modernist Konut Mimarisi

Ayşe Betül GÖKARSLAN¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü,
E-mail: aysebetulsezzer@gmail.com ORCID iD: 0000-0002-6983-2660

ÖZ

Isparta'nın 1950 sonrası çağdaş yapılarını belgelemeye yönelik hazırlanan bu kitabın bu bölümünde, modernist konut mimarisi ele alınmıştır. 1950 sonrası Isparta'sının modernizme geçişi, Modern Mimarlık Dönemine ait konutların plan tipleri ve cephe üslupları incelenmiştir. Çalışmada günümüze ulaşan modernist yaklaşımla inşa edilmiş konutların belgelenmesi konusunda vurgu yapılmıştır. Kentsel dönüşüm gibi uygulamalar nedeniyle hızla yıkılan ve yıkım kararları alınan dönemin nitelik mimarisine sahip bu konutların ivedilikle tescillenmesi için inşa edildikleri döneme ait izlerin önemi üzerinde durulmuştur.

Bu bölüme ek olarak modern mimarlık akımı etkisindeki konutlar ayrı ayrı envanterlerle belgelenmiştir. Çalışma kapsamında hazırlanan bu envanterler için belediyenin proje arşivinden faydalanılmış, yerinde gözlem ve fotoğraflar ile belgeleme yapılmış, projelerine ulaşılamayan yapıların krokileri çıkarılmıştır. Yapıların güncel ve eski fotoğrafları, mimari planları, uydu görüntüsünden konumları envanterlere eklenmiştir. Ayrıca yapılara ait ada, parsel, adres gibi bilgiler de verilmiştir. Bu bilgiler makale kapsamında da ayrı bir tablo ile ortaya konulmuştur. Dönemin modernleşme akımı çerçevesinde irdelenen bu yapılar plan, cephe ve yapım tekniği başlıklarında değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Isparta, Konut Mimarisi, Çağdaş Yapılar, Modernizm, 1950 - 1980

Post 1950 Isparta Modernist Residential Architecture

ABSTRACT

In this part of this book, which was prepared to document the contemporary structures of Isparta after 1950, modernist residential architecture is discussed. The transition of Isparta to modernism after 1950, the plan types and facade styles of the houses belonging to the Modern Architecture Period were examined. In the study, it was emphasized on the documentation of the houses built with the modernist approach that have survived to the present day. The importance of the traces of the period in which they were built is emphasized in order to immediately register these houses, which have the quality architecture of the period, which were rapidly demolished due to practices such as urban transformation and demolition decisions were taken.

In addition to this section, houses under the influence of the modern architectural movement have been documented with separate inventories. For these inventories prepared within the scope of the study, the project archive of the municipality was used, on-site observations and photographs were documented, and the sketches of the buildings whose projects could not be reached were drawn. Current and old photographs, architectural plans, and positions of the buildings from satellite images have been added to the inventories. In addition, information such as the name, parcel, and address of the buildings are also given. This information is also presented in a separate table within the scope of the article. These structures, which were examined within the framework of the modernization trend of the period, were evaluated under the titles of plan, facade and construction technique.

Keywords: Isparta, Residential Architecture, Contemporary Buildings, Modernism, 1950 - 1980

cephede ve plan düzenine sahip konutlarda; ortak nokta orta sofalı plan tipinden geliştirilerek oluşan antreli plan tipidir. Toplumun modernleşme ile sosyolojik yapısının değişmesi ile birlikte antre olarak tasarlanan bu orta hol, salon halini almış ve daha geniş bir kullanıma açılmıştır. Cephelerde ise önceleri II. Ulusal Mimarlık Akımının etkisinde yerel izlerden beslenen tasarımlar, Modernizm ile yeni bir üslupla ortaya konulmuştur. Yapılarda strüktürün dışa vurumu sağlanmış, malzeme ve strüktürün kullanımı ile mekanlar cepheden algılanmaya başlamıştır. Merdiven boşluklarına ait uzun dikey boşluklar, salonlara ait geniş cam pencereler, ıslak hacimlere ait daha küçük pencereler bunlara verilebilecek birer örnektir. Cephelerde kullanılan malzemeler 1950'li yılların başından 1980'li yılların sonuna doğru gelişim göstermiş ilerleyen dönemlerde farklı teknik ve işçilikte yapılmış metal doğramaların ve daha geniş cam yüzeylerin kullanımı tercih edilmiştir.

Çalışmaya konu olan 84 adet yapının envanterinin çıkarılmasının yanı sıra bir tablo ile listelenerek karşılaştırma imkânı sunulmuştur (Tablo 1). Ayrıca çalışmada yer almayan ancak bahsi geçen döneme dahil olan mimarlık ürünleri de ayrı bir tablo ile ortaya konulmuştur (Tablo 2).

Kentin kimliğinde etkili olan ve toplumun kent belleğinde yer edinen bu konutlar günümüzde kentsel dönüşüm vb. uygulamalar nedeniyle hızla yıkılmakta ya da yıkım kararı ile kaderine terk edilmektedir. Oysa bu yapıların aralarında güçlendirme projeleri ile geleceğe aktarılacak nitelikli mimari ve strüktüre sahip yapılar bulunmaktadır. Elbette günümüz deprem yönetmeliğine göre daha basit malzemeler kullanılarak inşa edilmiş olan bu yapıların benzerlerinin Avrupa'daki birçok kentte halen kullanıldığı, hatta koruma altına alındığı ve bu uygulamaların Türkiye'de de yapılabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Hızla yıkılan ya da yıkım kararı çıkarılan bu yapıların yok olmasından sonra, kentin merkezindeki sokak silüetlerinde kötü bir görünüm veren daha yüksek ve sıkışık bir yapılaşma olduğu gözlemlenmektedir.

KAYNAKÇA

Öçal, H. (2008). Isparta Kent Kimliğinde Modernizmin Yansımaları ve Modernizm Etkisindeki Konut Mimarisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Isparta.

Beyhan, G., Öçal, H. (2010). Isparta'da Modernizmin Etkisindeki Konutların Mimari Kimliği Üzerine, TMMOB Ankara Mimarlar Odası, Mimarlık Dergisi, sayı 355.

Beyhan, Ş. G. (2016). Isparta Kentinde Yaşanan Modernizmin Kent Kültürü ve Tipolojisi Üzerine Yansımaları. İDEALKENT, 7 (18) , 116-143.

Gencal, O. A. (2011). Ulusal Mimari Proje Yarışmalarının İzinden Türkiye'de Mimarlık, Yüksek Lisans Tezi, Kültür Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Mimari Tasarım Programı, İstanbul.

Salgın, B. (2007) Brüt Beton, Brütalizm ve Türkiye Örnekler, Erciyes Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.